

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

พฤติกรรมการซื้อขายใต้ดินและผลกระทบต่อครอบครัวในชุมชนแห่งหนึ่งทางภาคใต้ของประเทศไทย
Underground Lottery Buying Behavior and Its Effects
of Families in the Local Area of the Southern Part of Thailand

บุญฤทธิ์ แทนบุญ (Boonyarit tanboon)¹ จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (Chittinun Tejagupta)²วัลภา สบายยิ่ง (Wallapa Sabaiying)³

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาพฤติกรรมและผลกระทบของครอบครัวจากการซื้อขายใต้ดินในพื้นที่ชุมชนแห่งหนึ่งทางภาคใต้ของประเทศไทย การวิจัยนี้เป็นแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มครอบครัว จำนวน 9 ครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวที่มีสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้ซื้อขายใต้ดินและมีอายุตั้งแต่ 17 ปีขึ้นไป และกลุ่มคนในชุมชน จำนวน 13 คน ได้แก่ บุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ทำการศึกษา และสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมในการซื้อขายของครอบครัวที่ศึกษา วิธีดำเนินการวิจัย ได้แก่ การเก็บข้อมูลจากเอกสาร และการเก็บข้อมูลในภาคสนาม เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แนวการสัมภาษณ์เชิงลึก และ แนวการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการติดตามประเด็นพฤติกรรมและผลกระทบจากการซื้อขายใต้ดินของครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการซื้อขายใต้ดิน แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทได้แก่ 1. ประเภทเสพติดห่วยใต้ดิน จะเป็นประเภทที่มีการซื้อขายใต้ดินทุกงวด และมีแนวโน้มจะซื้อเพิ่มสูงขึ้น 2. ประเภทหาสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ จะเป็นประเภทที่มีการซื้อขายใต้ดินในบางงวด ซึ่งเป็นการหาทางออกให้กับตัวเอง ได้แก่ ซื้อเพื่อความสนุกสนาน และได้ลุ่นกับคนอื่น 3. ประเภทการถ่ายทอดวิถีชีวิตที่ไม่ถูกต้อง และมีการบิดเบือนวัฒนธรรมความเชื่อที่ผิดๆ ประเภทนี้เป็นการซื้อขายใต้ดินตามตัวแบบหรือต้นแบบที่ตนเองได้สัมผัสมา และ 4. ประเภทยึดเงินรางวัลเป็นที่ตั้ง เป็นประเภทที่ตั้งความหวังไว้ที่ความร่ำรวยจากการซื้อขายใต้ดิน ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการซื้อขายใต้ดินของครอบครัว พบว่า มีผลกระทบใน 4 ด้าน คือ 1. ผลกระทบด้านสังคม ได้แก่ 1) สิ่งแวดล้อมรอบข้างที่เอื้ออำนวย 2) มีการบริหารความเสี่ยงด้านข้อมูลร่วมกัน 3) เกิดเครือข่ายของผู้ซื้อและผู้ขายห่วยใต้ดินในชุมชน 4) ผู้บริโภคถูกเอารัดเอาเปรียบจากคนขายห่วยหรือเจ้ามือห่วยใต้ดิน 5) เกิดความล้มเหลวของหน่วยงานภาครัฐ และ 6) เกิดอำนาจมืด, 2. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ 1) ครอบครัวมีความเต็มใจใช้จ่ายโดยไม่ใช้เหตุผล 2) เกิดภาวะเศรษฐกิจชะงักในช่วงเวลาของการซื้อขายใต้ดิน 3) เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่มั่นคง และ 4) มีความต้องการบริโภคเพิ่มขึ้น, 3. ผลกระทบด้านสุขภาพ ได้แก่ 1) เกิดความทุกข์มากกว่าความสุข 2) เกิดอารมณ์ที่แปรปรวน และ 3) เกิดภาวะโภชนาการเกิน และ 4. ผลกระทบด้านวัฒนธรรม ได้แก่ 1) มีการถ่ายทอดวิถีชีวิตที่ไม่ถูกต้อง และ 2) สังคมมีการบิดเบือนวัฒนธรรมที่ผิดๆเกี่ยวกับการซื้อขายใต้ดิน

คำสำคัญ พฤติกรรมการซื้อขายใต้ดิน ผลกระทบจากการซื้อขายใต้ดินของครอบครัว

¹ นักศึกษาหลักสูตรมนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช yee4016216@yahoo.co.th

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช tchittinun@gmail.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช escoswun@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

Abstract

This research aimed to study underground Lottery buying behavior and its effect of family in a local area of the southern part of Thailand. The study is a qualitative research. The main informants are divided in 2 group: 1) A group of family from 9 families, that has one of their family members buys underground lottery and aged over 17 years. 2) A group of people of community from 13 person, who live in the study area and able to provide the information about the behavior of the people of the first group and buy the underground lottery. The research methods included data collection from documentation and field data. The instruments used in the research were indepth interview and Focus group discussion. Content analysis was used to analyze data and the interpretation was performed based on behavioral issues and the its effects of buying underground lottery of the families. The research found that Underground lottery buying behavior can be divided into 4 types: 1) Underground lottery addiction. In this case, the subjects bought the Underground lottery every time with a trend to buy more. 2) Mental attachment. This is the case where the subjects bought Underground lottery sometime, In their perspective, buying an underground lottery is an entertainment source and allowing them to look forward to the result along with everyone else. 3) Improper way of life and wrong belief culture where the subject bought the Underground lottery because they followed some role model or the example they experienced. 4) People whose purpose is to get rich from buying underground lotteries. The effects from buying underground lottery over their families had shown the effects can be divided into 4 parts which are 1. Effects over the social which are consisted of 1) The encouraging environment. 2) The sharing of risk management in term of the communication. 3) Affiliation between the buyer and seller within the local social. 4) Being exploit by the seller or the host of the underground lottery. 5) Failure of the government agency who's responsible for this problem. 6) The occurrence of dark influence. 2. The effect over the economy. 1) People who buy underground are willing to buy the underground lottery unreasonably. 2) The impede of the economy. 3) The instability of the financial status of the family. 4) Increasing consumption. 3. Effects over health. 1) Getting negative emotion rather than positive emotion. 2) Emotion instability. 3) Over consumption. 4. Cultural effects. 1) Inappropriate example of way of life. 2) Inappropriate culture about buying underground lottery

Keywords: Underground lottery buying behavior, Impact of underground lottery buying on the family

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

บทนำ

หอยไต่ดิน เป็นการพนันอย่างหนึ่งที่นักเสี่ยงโชคทั้งหลายชอบและให้ความสนใจเป็นอย่างมาก โดยในปัจจุบันนี้จะเห็นว่า การเล่นหอยไต่ดินเริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกวัน และมีแนวโน้มว่าจะหยุดไม่ได้เสียแล้ว ซึ่งจะพบเห็นได้ทุกพื้นที่ ทุกหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นชนชั้นล่างหรือชนชั้นที่มีการศึกษา ก็ล้วนหันมาให้ความสนใจกับการเล่นหอยไต่ดินและถือว่าเป็นเรื่องปกติในทุกๆ วันที่ 1 และ 16 ของทุกเดือน ซึ่งในวันดังกล่าวจะเป็นวันเสี่ยงโชคของชาวบ้านทั่วทุกพื้นที่ และกระแสความต้องการซื้อหอยไต่ดินนั้นยังมีมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะคนส่วนใหญ่จะมองว่าการซื้อหอยไต่ดินในแต่ละครั้งจะเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่มากและมีโอกาสในการถูกรางวัลสูง หรือการได้รับผลตอบแทนจากการเสี่ยงโชคนั้นมีมากกว่าการซื้อหอยบนดิน คนทั่วไปมักมองว่าหอยไต่ดินเป็นการพนันของคนยากจน แต่จากการศึกษาของสังคีต พิริยะรังสรรค์ เสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์ นกตล กรรณิกา และคณะ (2550) พบว่าสัดส่วนของผู้ที่เคยซื้อหอยไต่ดินกระจายอยู่ทั้งในกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ ปานกลาง และค่อนข้างสูง เช่น กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ต่อเดือน มีสัดส่วนของผู้ที่เคยซื้อหอยไต่ดินคือร้อยละ 16.4 กลุ่มผู้มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท ต่อเดือน มีสัดส่วนของผู้ที่เคยซื้อคือร้อยละ 27.9 กลุ่มผู้มีรายได้สูงขึ้นมา คือกลุ่มผู้มีรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาทต่อเดือน มีสัดส่วนของผู้ที่เคยซื้อคือร้อยละ 34.3 กลุ่มผู้มีรายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาทต่อเดือน มีสัดส่วนร้อยละ 32.5 และกลุ่มผู้มีรายได้เกินกว่า 20,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 27.615 แสดงว่าหอยไต่ดินเป็นความหวังของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยเท่านั้น แต่ในปัจจุบันหอยไต่ดินยังเป็นความหวังของคนชั้นกลางที่มีรายได้อยู่ในระดับมากกว่า 20,000 บาทต่อเดือนขึ้นไปอีกด้วย และจากการคาดคะเนของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาฯ ในปี พ.ศ.2554 ผู้เล่นหอยไต่ดินกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน มีจำนวน 4.0 ล้านคน ผู้มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาทต่อเดือน มีจำนวน 5.5 ล้านคน ผู้มีรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาทต่อเดือน มีจำนวน 3.4 ล้านคน ผู้มีรายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาทต่อเดือน มีจำนวน 2.5 ล้านคน และผู้มีรายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน มีจำนวน 4.4 ล้านคน (นพนนท์ วรรณเทพสกุล, 2554, น 2-3) และจากรายการศึกษาศาสนาการณ พุทธกรรม และผลกระทบ การพนันในประเทศไทย ประจำปี 2558 ของศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจ พบว่า ผู้ที่เคยเล่นการพนัน เฉลี่ยแล้วจะมีการเล่นการพนัน 2 ประเภท โดยประเภทที่พบมากที่สุดได้แก่ สลากกินแบ่งรัฐบาล และรองลงมาคือหอยไต่ดิน และไฟ ยกเว้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ที่มีการเล่นหอยไต่ดินมากเป็นอันดับ 1 และพบว่าเพศหญิงจะมีการเล่นหอยไต่ดินมากกว่าเพศชาย ซึ่งส่วนใหญ่จะทำให้เหตุผลว่าเป็นการเสี่ยงโชค เพื่อความตื่นเต้นและเฟลิตเฟลิน รวมทั้งมีความชอบส่วนตัว (ศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจ, 2558, 93-95)

จากรายการศึกษาศาสนาการณ พุทธกรรม และผลกระทบ การพนันในประเทศไทย ประจำปี 2558 ของศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจ ที่พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ มีการเล่นหอยไต่ดินมากเป็นอันดับ 1 ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า คงไม่มีใครไม่รู้จักหอยไต่ดิน ซึ่งมีการเล่นกันอย่างแพร่หลายในทุกพื้นที่ ชุมชนแห่งหนึ่งในพื้นที่ภาคใต้ที่เป็นพื้นที่เป้าหมายของผู้ศึกษาก็คือเป็นชุมชนหนึ่งที่มีการเล่นหอยไต่ดินมายาวนาน เป็นชุมชนที่มีพื้นที่แบบกึ่งเมืองกึ่งชนบท การคมนาคมสะดวก มีระบบสื่อสารที่เข้าถึงทุกครัวเรือน จึงทำให้การซื้อหอยไต่ดินมีการระบาดเข้าสู่ในพื้นที่อย่างรวดเร็ว และพบว่ามีประชากรมากกว่าร้อยละ 80 ของชุมชนที่ศึกษามีการเล่นหอยไต่ดิน โดยมีผู้ชายอยู่ในชุมชนอย่างน้อยชุมชนละ 1 คน และทุกๆ วันที่ 1 และ 16 ของแต่ละเดือน จะพบว่า มีการซื้อหอยไต่ดินกันอย่างเอิกเกริก เปรียบเสมือนว่าเป็นวัฒนธรรมความหวังที่เกิดขึ้นกับชีวิต ซึ่งคนส่วนใหญ่ก็เห็นคล้อยตามไปกับวัฒนธรรมอันนี้ ซึ่งเปรียบเสมือนกับเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตไปแล้ว โดยจะพบว่า คนในชุมชนมีการจับกลุ่มกันคุย จับกลุ่มกันวิเคราะห์ตัวเลข เก็งตัวเลข พุดคุย ตะโกนข้ามบ้าน ละจากงานประจำ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ชั่วคราว เพื่อที่จะเอาเวลาส่วนหนึ่งมาทุ่มเทให้การซื้อหวยใต้ดิน เพื่อแลกกับความหวังที่ว่าอยากจะได้เงินมาจุนเจือครอบครัว ในขณะที่เวลาประมาณ 15.00 น.ของวันที่ 1 และวันที่ 16 ของทุกเดือน คนที่เล่นหวยใต้ดินส่วนใหญ่จะต้องมานั่งลุ้นกับการออกรางวัลกินแบ่งรัฐบาลไปด้วย เพราะว่าผลของรางวัลหวยใต้ดินจะเป็นผลของการออกรางวัลเลขท้าย 3 ตัว และเลขท้าย 2 ตัวล่าง หลังจากเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัวจบลง เสียงที่จะตามมาคือ เสียงที่โห่ร้อง เฮฮา พร้อมทั้งการแสดงออกปฏิกิริยาแห่งการดีใจเป็นที่สุด เมื่อพบว่าตัวเลขที่ตนเองเสี่ยงหรือทุ่มเงินก้อนหนึ่งที่เป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัวหรือเงินที่เกิดจากน้ำพักน้ำแรงของตนเอง ถูกตรงกับเลขท้าย 2 ตัว หรือ 3 ตัว ของการออกรางวัลกินแบ่งรัฐบาล แต่ในทางกลับกัน ถ้าหากว่าผลของการออกรางวัล ไม่ตรงกับตัวเลขที่ตนเองซื้อ ก็จะทำให้เกิดเสียงที่มีแต่ถ้อยคำหยาบคาย พร้อมทั้งสีหน้าที่ผิดหวัง ซึ่งในบางครอบครัว อาจจะเกิดการทุบตีเสียสติ ทุบตำหนิ หรือทะเลาะเบาะแว้งตามมาอีกด้วย และเนื่องจากการดำรงอยู่ของหวยใต้ดินมีเวลาในการดำรงอยู่อย่างเนิ่นนาน ถึงแม้จะรู้ว่าการพนันหวยใต้ดินจะเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายก็ตาม หรือมีการพนันอื่นเกิดขึ้นมาในสังคมอย่างมากมายก็ตาม แต่การเล่นหวยใต้ดินของคนในพื้นที่ก็มีได้ลดน้อยลง แต่จะมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมและผลกระทบของครอบครัวที่มีการซื้อหวยใต้ดินในพื้นที่ว่า มีพฤติกรรมมารซื้อหวยใต้ดินของครอบครัวเป็นอย่างไร และมีผลกระทบต่อครอบครัวอะไรบ้าง จึงได้จัดทำโครงการวิจัยนี้ขึ้นมา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของครอบครัวจากการซื้อหวยใต้ดิน ในพื้นที่ชุมชนแห่งหนึ่งทางภาคใต้ของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของครอบครัวจากการซื้อหวยใต้ดิน ในพื้นที่ชุมชนแห่งหนึ่งทางภาคใต้ของประเทศไทย

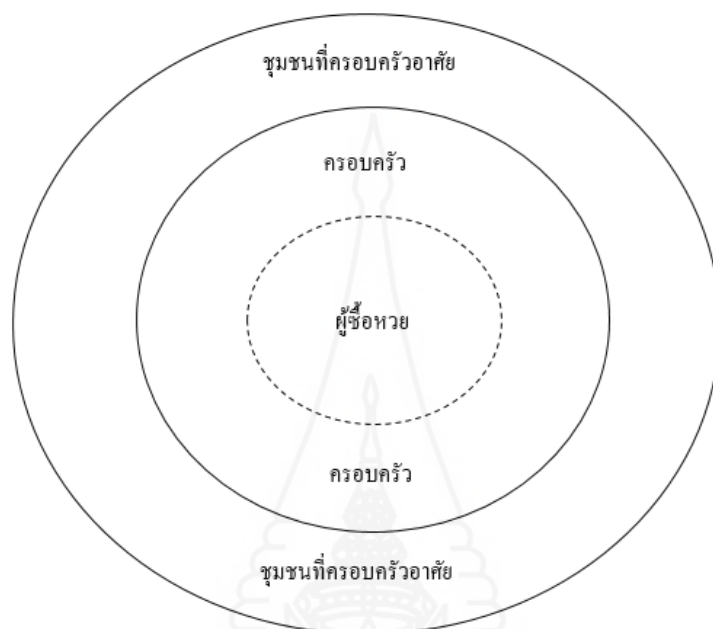
กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอกรอบแนวคิดอ้างอิงแนวคิดทฤษฎีสภาวะแวดล้อมครอบครัวของ ยูริ บรอนเฟนเบรนเนอร์ (จิตตินันท์ เดชะคุปต์ 2553, น 47-49) ที่ว่า ครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดยที่สมาชิกครอบครัวเป็นผู้ซื้อหวย และอาศัยอยู่ในครอบครัวนั้นๆ ซึ่งครอบครัวมีการปฏิสัมพันธ์กับสังคมตลอดเวลา โดยการปฏิสัมพันธ์กับสังคมนี้เป็นแรงกระตุ้นให้ผู้ซื้อหวยใต้ดินในครอบครัว เกิดความหวังว่าจะถูกรางวัลจากการซื้อหวย จึงทำให้เกิดพฤติกรรมมารซื้อหวยขึ้น ในที่นี้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาพฤติกรรมมารซื้อหวยของครอบครัว(เกี่ยวข้องกับสมาชิกครอบครัวที่เป็นผู้ซื้อหวยใต้ดิน) และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมมารซื้อหวยใต้ดินของครอบครัว (เป็นผลที่เกิดขึ้นกับสมาชิกครอบครัวและครอบครัวโดยรวม) ดังภาพ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ภาพแสดง กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) คือ กลุ่มครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวที่มีสมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการซื้อขายไต่ดิน ทั้งเพศหญิงและเพศชาย อย่างน้อย 1 คนที่อาศัยอยู่ในครอบครัว ที่มีพฤติกรรมในการซื้อขายไต่ดินมาแล้วตั้งแต่ 1 ครั้งขึ้นไป โดยถือว่าบุคคลดังกล่าวได้เข้าสู่พฤติกรรมของการซื้อขายไต่ดินไต่ดินของครอบครัวแล้ว จำนวน 9 ครอบครัว โดยมีเงื่อนไขในการคัดเลือกครอบครัว ได้แก่ เป็นครอบครัวที่มีสมาชิกในครอบครัวที่เป็นผู้ซื้อขายไต่ดินไต่ดิน ต้องมีอายุตั้งแต่ 17 ปีขึ้นไป และครอบครัวมีความยินดีให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยด้วยความเต็มใจ โดยผู้วิจัย ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการเก็บรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูลหลัก จนเป็นที่เข้าใจก่อนดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยทุกครั้ง และกลุ่มคนในชุมชน ได้แก่ บุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ทำการศึกษา และสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมในการซื้อขายไต่ดินไต่ดินของครอบครัวที่ศึกษา โดยยินดีให้ข้อมูลกับผู้วิจัยด้วยความเต็มใจ จำนวน 13 คน ได้แก่ ชาวบ้าน จำนวน 5 คน, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน, ประธานอาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 1 คน, อาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 2 คน, ลูกจ้างส่วนราชการ จำนวน 1 คน และกลุ่มแม่บ้าน จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แนวการสัมภาษณ์เชิงลึก แนวการสนทนากลุ่ม ตัวผู้วิจัย และคนนำทาง

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ของข้อความที่ถูกจดบันทึกไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดหัวข้อ / กลุ่มหัวข้อแนวคิดสำคัญ (Topic/Category) และแบบแผนแนวคิดสำคัญอันเป็นแก่นสารของการวิจัย (Pattern/Themes) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบข้อมูลนั้น ทางผู้วิจัยใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

(Triangulation) ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกครอบครัว ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มของคนในชุมชน และข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจากเอกสารต่างๆ โดยที่ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น

1. ข้อมูลปฐมภูมิ การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้จะไม่ใช่สถิติช่วยในการวิเคราะห์ แต่จะใช้แนวคิด ทฤษฎีเป็นกรอบในการวิเคราะห์ โดยการตีความ (interpretation) ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและ การสนทนากลุ่ม ที่ได้จัดบันทึกไว้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือ ปรากฏการณ์ที่มองเห็น และทำการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (inductive) โดยการเขียน เป็นประโยคหรือข้อความตามกรอบแนวคิดทฤษฎี เป็นการบรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยไม่เน้นการตีความข้อมูล เป็นการนำข้อมูลมาเรียบเรียงตามหัวข้อ และนำเสนอแบบบรรยายหรือการเล่าเรื่องตามหัวข้อที่กำหนดไว้เป็นประเด็นหลักที่จะทำการศึกษา

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร (Document Research) โดยคำนึงถึงบริบท (context) หรือสภาพแวดล้อมของข้อมูลเอกสารที่นำมาวิเคราะห์ ในรูปแบบข้อความแบบบรรยาย (descriptive) ตามประเด็นของผู้วิจัย โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ และนำมาวิเคราะห์ในรูปแบบของตาราง โดยค้นหาข้อมูลย้อนหลังเป็นเวลา 10 ปี ตั้งแต่ปี 2550-2559 อันประกอบไปด้วย ชื่อผู้วิจัย ชื่อเรื่องวิจัย ปี พ.ศ. ที่ทำการวิจัย ผลการวิจัยในด้านพฤติกรรม และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการซื้อหวยใต้ดิน ซึ่งข้อมูลทุติยภูมิเป็นข้อมูลที่ใช้ในการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าของงานวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดินและผลกระทบต่อครอบครัวในชุมชนแห่งหนึ่งทางภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านพฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดิน เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกในรูปแบบต่างที่มีผลต่อการซื้อหวยใต้ดิน สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 พฤติกรรมประเภทเสพติดหวย เป็นประเภทที่มีการซื้อหวยใต้ดินทุกงวด ถ้าวางไหนไม่ได้ซื้อก็จะมีการหงุดหงิด เหมือนขาดอะไรสักอย่างในชีวิต ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวจะมีผลมาจากแรงจูงใจที่เป็นแรงกระตุ้นจากภายในและแรงกระตุ้นจากภายนอกของผู้ซื้อหวยใต้ดินเอง ที่ส่งผลให้ไม่สามารถที่จะเลิกซื้อหวยใต้ดินได้ เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นแบบซ้ำๆ และอาจจะซื้อมากขึ้น ถ้าตนเองมีความพึงพอใจ โดยยึดติดกับความเชื่อเรื่องดวง ความเชื่อมั่นในตัวเลขที่ตนเองมีอยู่ รวมทั้งมีความเชื่อในเรื่องโชคลาง และจากที่ตนเองเคยมีประสบการณ์ในการถูกรางวัล

1.2 พฤติกรรมประเภทหาสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ เป็นประเภทที่มีการซื้อหวยใต้ดินแบบางงวด โดยพบว่าการซื้อหวยใต้ดินประเภทนี้เป็นทางออกให้กับตัวเอง ที่ทำให้ตนเองมีความรู้สึกว่ามีความสุข มีความสนุกสนาน พอได้มีลุ้นกับคนอื่นๆ ในครอบครัวและในชุมชน

1.3 พฤติกรรมประเภทการถ่ายทอดวิถีชีวิตที่ไม่ถูกต้อง และมีการบิดเบือนวัฒนธรรมความเชื่อที่ผิดๆ ที่ส่งผลให้มีการเลียนแบบในการซื้อหวยใต้ดิน ได้แก่ การซื้อหวยใต้ดิน เพราะเห็นผู้ใหญ่ หรือบุคคลคนอื่นในบ้านซื้อหวยใต้ดิน หรือบางครั้งก็มีการซื้อหวยใต้ดินตามเพื่อนหรือบุคคลอื่นในชุมชน ตลอดจนเมื่อตนเองถูกหวยใต้ดินก็จะมีให้รางวัลกับบุตร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

หลานในรูปแบบของเงินรางวัล หรือสิ่งของ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการสร้างนิสัยที่ผิดๆให้กับบุตรหลาน และอาจจะเป็นการสร้างวัฒนธรรมที่ผิดๆให้เกิดขึ้นได้ในภายภาคหน้า

1.4 พฤติกรรมประเภทยึดเงินรางวัลเป็นที่ตั้ง คือ การที่ผู้ขายนำผลตอบแทนที่จะได้รับเป็นเงินรางวัลมาล่อล่อทำให้เกิดความหวังที่จะได้รางวัล โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือ ความร่ำรวย ซึ่งจะเห็นได้จากรูปแบบในการซื้อหวยใต้ดิน ที่ส่วนใหญ่จะซื้อแบบ 3 ตัวตรง ที่มีผลตอบแทนสูงเมื่อมีการถูกรางวัล กล่าวคือ ถ้าซื้อหวยใต้ดินจำนวน 1 บาท ถ้ามีการถูกรางวัลก็จะได้รับผลตอบแทนสูงถึง 500-700 บาท

2. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการซื้อหวยใต้ดินของครอบครัว แบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้

2.1. ผลกระทบด้านสังคม เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากบุคคลอื่นในครอบครัวหรือเกิดขึ้นจากสังคมรอบข้าง ได้แก่ สิ่งแวดล้อมรอบข้างที่เอื้ออำนวยให้มีการซื้อหวยใต้ดิน มีการบริหารความเสี่ยงด้านข้อมูลร่วมกัน กล่าวคือ มีการพูดคุยในเรื่องของตัวเลขที่จะนำมาซื้อหวยใต้ดินในแต่ละงวดร่วมกันของบุคคลในครอบครัว ตลอดจนก่อให้เกิดเครือข่ายของผู้ซื้อและผู้ขายหวยใต้ดินในชุมชน โดยที่เครือข่ายเหล่านี้จะมีการรับรู้ร่วมกันเฉพาะกลุ่มที่ซื้อและขายหวยใต้ดินด้วยกันเท่านั้น ซึ่งบุคคลภายนอกหรือผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่สามารถที่จะรับรู้ได้ รวมทั้งเกิดการเอาเปรียบระหว่างผู้บริโภคและคนขายหวยใต้ดินในชุมชน โดยที่ผู้ขายหวยใต้ดินจะมีการสร้างความไว้วางใจเพื่อใจระหว่างกัน หรือผู้ขายจะมีการเสนอรูปแบบการซื้อหวยใต้ดินด้วยสินเชื่อ โดยเอาผลประโยชน์สูงสุดทางธุรกิจการขายหวยใต้ดินของตนเองเป็นที่ตั้ง นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความล้มเหลวของหน่วยงานภาครัฐที่ปล่อยให้มีการซื้อหวยใต้ดินกันอย่างเปิดเผย ไม่มีการปราบปรามอย่างเด็ดขาด และสุดท้ายก่อให้เกิดอำนาจมืด อันเป็นผลมาจากการที่ผู้ขายได้กำไรจากการขายหวยใต้ดิน แล้วนำเงินในส่วนดังกล่าวมาสร้างฐานอำนาจให้กับตนเอง ที่ส่งผลให้ธุรกิจการขายหวยใต้ดินของตนเองอยู่รอดในสังคม

2.2. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสถานะการใช้จ่ายของบุคคลและครอบครัว ได้แก่ มีความเต็มใจใช้จ่ายในการซื้อหวยใต้ดินโดยไม่ใช้เหตุผล และไม่มีคามจำเป็น จึงก่อให้เกิดภาวะหนี้สินจากการซื้อหวยใต้ดินแบบสินเชื่อ เกิดภาวะเศรษฐกิจชะงัก เนื่องจากว่า ในช่วงเวลาตอนเช้า ผู้ที่ซื้อหวยใต้ดินจะมีการเสาะแสวงหาตัวเลขที่ตนเองชื่นชอบ เพื่อที่จะนำมาซื้อหวยและในตอนเย็นจะเป็นช่วงเวลาที่มีการลุ้นผลรางวัล ทำให้ไม่สนใจที่จะทำการใช้จ่ายในสิ่งอื่นๆ รวมทั้ง เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่มั่นคงจากการนำเงินในครอบครัวมาเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อหวยใต้ดินและเมื่อมีการถูกหวยใต้ดินก็จะมีความต้องการบริโภคเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นความต้องการในการบริโภคทรัพย์สิน หรือสิ่งของ ที่มีผลมาจากคนในครอบครัวถูกรางวัลจากหวยใต้ดิน

2.3. ผลกระทบด้านสุขภาพ เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ซื้อหวยใต้ดินและผู้ที่เกี่ยวข้องในครอบครัว ได้แก่ เกิดความทุกข์มากกว่าความสุข โดยพบว่าผู้ซื้อหวยใต้ดินจะมีความสุขแค่วันเดียว คือวันที่หวยออกหรือวันที่ตนเองได้ซื้อหวย แต่ถ้าตนเองถูกหวย ก็จะมีอารมณ์ที่มีความสุขมากยิ่งขึ้น แต่ในทางกลับกัน ถ้าการซื้อหวยใต้ดินในครั้งนั้น ตนเองไม่ได้ตามที่หวังก็จะเกิดอารมณ์ที่แปรปรวน มีอาการหงุดหงิด ซึมเศร้า คิดมาก นำไปสู่ความทุกข์ที่เกิดขึ้น และสุดท้ายทำให้เกิดภาวะโภชนาการเกินกับบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะบุตรหลานที่เป็นผลมาจากความต้องการอาหารที่พิเศษเมื่อพ่อแม่ถูกรางวัล

2.4. ผลกระทบด้านวัฒนธรรม เป็นผลกระทบที่เกิดจากการที่บุคคลในครอบครัวที่ซื้อหวยหรือบุคคลในชุมชน ได้มีการสร้างแบบแผนการประพฤติขึ้นมาด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน เป็นที่เข้าใจและยอมรับร่วมกัน ได้แก่ มีการถ่ายทอดวิถีชีวิตที่ไม่ถูกต้อง โดยผ่านทางพ่อแม่ หรือบุคคลในชุมชน ที่มีการปล่อยปละละเลย และไม่แสดงให้เห็นว่าการซื้อหวยใต้ดินเป็นตัวนำความหายนะมาสู่ครอบครัวในอนาคตได้ รวมทั้งสังคม มีการบิดเบือนวัฒนธรรมที่ผิดๆเกี่ยวกับการซื้อหวยใต้ดิน ที่มองว่า

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

การซื้อหวยใต้ดิน เป็นสิ่งที่ไม่มียะไรเสียหาย ไม่ผิดกฎหมาย เพราะใครๆเขาก็ปฏิบัติกัน ก็เลยปฏิบัติตามจนก่อให้เกิดเป็นนิสัยที่สามารถถ่ายทอดไปยังรุ่นอื่นๆได้ในอนาคตได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อมูลพฤติกรรมกรรมการซื้อหวยใต้ดินของครอบครัว ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ครอบครัวแสดงออกในรูปแบบต่างๆ ที่เป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจ โดยเฉพาะแรงจูงใจภายใน ที่เป็นสิ่งผลักดันภายในจิตใจของตัวบุคคล และแรงจูงใจภายนอก ที่เป็นแรงผลักดันจากรอบข้างตัวบุคคลที่เป็นแรงขับให้เกิดแรงผลักดันที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมในการซื้อหวยใต้ดิน เนื่องจากว่าแรงขับเหล่านี้จะมีผลต่อการตัดสินใจในการซื้อหวยใต้ดินของบุคคล โดยมีสิ่งล่อใจคือ เงินรางวัลที่จะได้รับเป็นพฤติกรรมในการซื้อหวยใต้ดินที่ยึดเงินรางวัลเป็นที่ตั้ง กล่าวคือ การเอาเงินรางวัลมาล่อเพื่อที่จะนำไปสู่ความร่ำรวย ที่เรียกว่า การคาดหวัง (Expectancy) จากสิ่งที่ได้มาโดยไม่คิดฝัน หรือได้มาโดยไม่คาดคิดหรือเรียกว่า “ลาภลอย” ที่ครอบครัวมีความยินดีและพึงพอใจ ที่เป็นไปได้ทั้งในทางบวก คือ สมหวังในสิ่งที่คาดหวัง ซึ่งเป็นผลที่ก่อให้เกิดความสุข แต่ในทางกลับกัน ถ้าหากว่าการซื้อหวยใต้ดินในครั้งนั้นไม่ได้ตามที่หวัง หรือผิดหวัง ซึ่งจะเป็นผลในทางลบ ก็จะเป็นผลกระทบที่ตามมา นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ถึงแม้ว่าการซื้อหวยใต้ดินในครั้งนั้นๆ ผู้ที่ซื้อหวยใต้ดินจะพบกับความสมหวัง หรือแม้ว่าจะพบกับความผิดหวังก็ตาม ผู้ซื้อหวยใต้ดินก็จะมีแรงจูงใจนำไปสู่การซื้อหวยใต้ดินในครั้งต่อไปอีกจนได้ และมีแนวโน้มที่จะมีการซื้อเพิ่มมากขึ้น บนพื้นฐานของความหวัง กล่าวคือ ผู้ที่สมหวังในสิ่งที่หวัง ก็จะมีการซื้อหวยใต้ดินในครั้งต่อไปบนพื้นฐานของความหวังที่ว่า “จะได้เพิ่ม” ส่วนผู้ที่ผิดหวังก็จะมีอาการซื้อหวยใต้ดินในครั้งต่อไปบนพื้นฐานของความหวังที่ว่า “จะมีโอกาสได้คืน” แต่ทั้งนี้ผู้ที่สมหวังในสิ่งที่หวัง และ ผู้ที่ผิดหวังในสิ่งที่หวัง ไม่เคยคิดว่า สิ่งที่ยังหวังนั้น เมื่อไหร่ถึงจะได้เพิ่มขึ้น และเมื่อไหร่จะมีโอกาสได้เงินคืนตามที่หวัง นอกจากนี้ พฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดิน ยังเป็นไปตามความเชื่อเรื่องดวง ที่เป็นความเชื่อส่วนบุคคล หรืออาจจะซื้อหวยใต้ดินเพราะหาสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ เป็นการซื้อหวยใต้ดินแบบนานๆครั้ง ที่เป็นพฤติกรรมประเภทที่หาทางออกให้กับตัวเองให้มีความรู้สึกว่ามีความสุข มีความสนุกสนาน พอได้มีลุ้นกับคนอื่น ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ชีรนุช พุคคีศรีกิจ และ ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ (2557) เรื่อง บทบาทของความเชื่อโชคลางต่อพฤติกรรมการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดินของผู้บริโภคชาวไทย ที่ว่า เกิดจากความสนุกและความตื่นเต้นในการลุ้นรางวัล และชอบเสี่ยงเป็นเหตุผลสำคัญในการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดิน โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเชื่อเกี่ยวกับโชคลางในการตัดสินใจซื้อ

ตามแนวคิดทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมของครอบครัว ที่ว่าผลประโยชน์ส่วนตนเป็นแรงจูงใจที่สำคัญของบุคคลที่ทำให้บุคคลต่างๆ กระทำการเพื่อแสวงหาสิ่งต่างๆและแสวงหาความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในรูปแบบของเครือข่ายคนซื้อหวยใต้ดิน เนื่องจากว่าเครือข่ายดังกล่าว จะทำให้ตนเองได้รับผลประโยชน์ ที่เป็นผลตอบแทนด้านตัวเลขที่จะนำมาซื้อหวยใต้ดินให้กับตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกว่าจะซื้อหวยใต้ดินหรือไม่ซื้อหวยใต้ดินในครั้งนั้นๆ บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ และคำนวณถึงสัดส่วนระหว่างผลได้หรือผลตอบแทนที่ตนเองคาดว่าจะได้รับกับต้นทุนที่ตนเองจะต้องจ่ายด้วยความมีเหตุผลก่อนที่จะทำการตัดสินใจซื้อหวยใต้ดิน และจะต้องรับภาระในการจ่ายต้นทุนที่ต่ำที่สุด ตามข้อมูลการวิจัยพบว่า ในส่วนที่เกี่ยวข้องนี้เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการถ่ายทอดวิถีชีวิตที่ไม่ถูกต้อง และมีการบิดเบือนวัฒนธรรมความเชื่อที่ผิดๆ ส่งผลให้มีการเลียนแบบในการซื้อหวยใต้ดิน พบว่า เหตุผลที่ซื้อหวยใต้ดินเพราะผู้ใหญ่ หรือคนอื่นในบ้านเป็นผู้ซื้อ หรือบางครั้งซื้อตามเพื่อนหรือบุคคลอื่นในชุมชน นอกจากนี้เมื่อมีการถูกหวยใต้ดินก็มีการให้รางวัลกับบุตรหลานในรูปแบบของเงิน หรือสิ่งของ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ที่บุตรหลานต้องการ ซึ่งเป็นการสร้างวัฒนธรรมที่ดีๆ และมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ นายพัชรคม พรหมบุตร (2553) เรื่อง พฤติกรรมการเล่นหอยไต่ดินไต่ดินของนักศึกษามหาวิทยาลัย อุบลราชธานี ที่ว่า การไต่ดินเชื่อว่าคนถูกหอยไต่ดินทำให้นักศึกษาอยากเล่นหอยไต่ดินค่อนข้างมาก และมาริกา กิจฉลอง (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดรับสื่อกับพฤติกรรมการเล่นการพนันหอยของคนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ว่า ผู้เล่นหอยหาข้อมูลเกี่ยวกับหอยจากสื่อบุคคลมากที่สุด

จากข้อมูลผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการซื้อขายของครอบครัว ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นหลังจากพฤติกรรมในการซื้อขายของครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผลกระทบในด้านลบที่มีผลต่อผู้ซื้อหอย ที่สามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ

1) ผลกระทบด้านสังคม เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นในครอบครัวหรือเกิดขึ้นกับสังคม ได้แก่ เกิดจากสิ่งแวดล้อมรอบข้างที่เอื้ออำนวย โดยเฉพาะคนในครอบครัว ที่มีการซื้อขายไต่ดินเป็นประจำ ทำให้บุคคลอื่นเกิดความอยากที่จะซื้อขายไต่ดิน รวมทั้งมีการบริหารความเสี่ยงด้านข้อมูลร่วมกัน ได้แก่ มีการทำกิจกรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขาย มีความชอบสนุกสนาน ชอบเสี่ยงโชค รวมทั้งมีการร่วมกันหาแสวงหาตัวเลขแล้วมีการแบ่งปันกันในครอบครัว ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ชยุต พิริยะฤทธิ์ (2550) เรื่องกระบวนการเล่นหอยไต่ดิน ศึกษากรณีจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ ที่ว่า คนในครอบครัวที่มีการซื้อขายเป็นประจำหรือภายในบ้านมีคนขายหอย สมาชิกภายในครอบครัวมีการพูดคุยเกี่ยวกับหอยเป็นประจำทำให้ผู้อยู่ใกล้ชิดมีความต้องการซื้อขายกันมากขึ้น และมีระบบสัมพันธ์แบบเครือญาติ มีการทำกิจกรรมต่างๆด้วยกัน ชอบสนุกสนาน ชอบเสี่ยงโชค เล่นการพนัน แสวงหอยไต่ดิน ทำให้เกิดเครือข่ายของผู้ซื้อและผู้ขายในชุมชน โดยเครือข่ายเหล่านี้จะเป็นเครือข่ายทั้งของผู้ซื้อเอง และเครือข่ายของผู้ขายในชุมชน แต่ทั้ง 2 เครือข่ายจะมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นแบบมีการไว้วางใจกัน ทำให้ผู้บริโภคถูกเอารัดเอาเปรียบจากคนขายหอย หรือเจ้ามือหอย โดยคนขายหอยจะมีการสร้างฐานของความเชื่อ ความไว้วางใจ ความเกรงใจ และความหวังให้กับผู้ซื้อ แต่เป้าหมายสูงสุดคือกำไรของธุรกิจขายหอยของตนเอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของพนันท์ วรรณเทพสกุล (2554) เรื่อง “เศรษฐกิจหอยไต่ดิน : มุมมองการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจสังคมไทยผ่านธุรกิจการพนัน” ที่ว่า หอยไต่ดินเป็นการพนันผิดกฎหมายที่มีมูลค่าปีละมหาศาล สามารถเข้าถึงผู้คนวงกว้าง ในความคิดชาวบ้าน ผู้เล่นหอยไต่ดิน ไม่ได้คิดว่าตัวเองเล่นการพนัน แต่เป็นการเสี่ยงโชค ส่วนผู้ค้าหรือเจ้ามือก็ไม่ใช้ใครที่ไหน เป็นคนรู้จักมักคุ้น สนิทสนม อยู่บ้านเดียวกัน หรือเป็นเพื่อนพ้องพาดูกันก็ได้ เจ้ามือหอยบ่มเพาะความสัมพันธ์กับผู้เล่นที่เป็นชาวบ้านด้วยวิธีผูกพันทางสังคม แต่เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจด้วย วิถีความอยู่รอดของเจ้ามือหอยคือ การทำให้หอยไต่ดิน เป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ค่อนข้าง เหนียวแน่นระหว่างบุคคลในชุมชน เป็นเครือข่ายความร่วมมือที่มั่นคง มีรากฐานของความเชื่อ ความหวัง และความไว้วางใจกัน จนกลายเป็นวัฒนธรรมหนึ่ง ที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยผ่านกาลสมัยต่างๆ มาได้ ทำให้เกิดความล้มเหลวของหน่วยงานภาครัฐ ที่มีการปล่อยปละละเลย ทำให้หอยมีการซื้อขายกันอย่างแพร่หลายอยู่ในสังคมที่เห็นกันจนชินตา ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ชยุต พิริยะฤทธิ์ (2550) เรื่อง กระบวนการเล่นหอยไต่ดิน ศึกษากรณีจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ ที่ว่า เจ้าหน้าที่มีการรับสินบนจากผู้ขายหอย ทำให้การปราบปรามไม่ได้ผล และท้ายสุดก่อให้เกิดอำนาจมืด เนื่องจากหอยเป็นการพนันที่ผิดกฎหมาย ที่มีวงเงินที่เกี่ยวข้องในมูลค่าที่สูงมาก ดังนั้นกำไรที่ได้จากการขายหอยก็จะกลายเป็นส่วย ให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้มีอิทธิพลเหนือกว่าเจ้ามือหอย ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของดวงกมล ดีพันธุ์ และ อุทิศ สังขรัตน์ (2556) เรื่อง หอยไต่ดินกับพื้นที่ในสังคมไทย ที่ว่า ผลประโยชน์จากการเล่นหอยอันเป็นเม็ดเงินมหาศาล เป็นสิ่งดึงดูดใจให้ทั้งรัฐ กลุ่มนายทุน และผู้เล่นหอย เข้ามาสู่วงจรการเล่นหอยทั้งโดยถูกกฎหมายและผิดกฎหมายจวบจนปัจจุบัน และพนันท์ วรรณเทพสกุล (2554) เรื่อง “เศรษฐกิจหอยไต่ดิน :

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

มุมมองการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจสังคมไทยผ่านธุรกิจการพนัน” ที่ว่า เพราะความอยู่รอดของธุรกิจใต้ดินชนิดนี้เกี่ยวข้องกับ 2 สิ่ง คือ เงินสินบนหรือส่วยของผู้ถือกฎหมาย กับระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย

2) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภาวะการใช้จ่ายของบุคคลและครอบครัว โดยที่คนในครอบครัวมีความเต็มใจใช้จ่ายในการซื้อหวยใต้ดินโดยไม่ใช้เหตุผล และไม่มี ความจำเป็น จึงก่อให้เกิดภาวะหนี้สินจากการซื้อหวยใต้ดินแบบสิ้นเชื่อ รวมทั้งก่อให้เกิดภาวะเศรษฐกิจชะงัก เพราะว่าในตอนเช้าของวันที่หวยออก ผู้ซื้อหวยส่วนใหญ่จะเสาะแสวงหาเฉพาะตัวเลขที่ตนเองชอบ เพื่อที่จะนำมาเป็นตัวเลขในการซื้อหวยใต้ดิน ทำให้ไม่สนใจที่จะทำการใช้จ่ายในสิ่งอื่น ตลอดจนในตอนเย็นเวลาประมาณ 15.00 น เป็นต้นไป เป็นเวลาที่คนส่วนใหญ่จะตั้งหน้าตั้งตารอลุ้นผลการออกรางวัล ทำให้การใช้จ่ายใช้สอยในช่วงวันดังกล่าวมีน้อยกว่าปกติ ซึ่งอาจจะนำไปสู่เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่ไม่มั่นคง จากการนำเงินในครอบครัวมาเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อหวยและเมื่อมีการถูกหวยก็มีความต้องการบริโภคเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นความต้องการในการบริโภคทรัพย์สิน หรือสิ่งของ ที่มีผลมาจากคนในครอบครัวถูกรางวัล ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ จิตติมนต์ สือเสาวลักษณ์ (2556) เรื่อง พฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดินของประชาชนในตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ที่ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อหวยใต้ดิน คือ ไม่ต้องจ่ายเงินทันที สามารถจ่ายเงินได้ทีหลัง และสามารถซื้อได้ง่าย และ นนธิชา ขอแฉ่มกลาง และคณะ (2558) เรื่องพฤติกรรมการและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อหวยใต้ดินของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา ที่ว่าช่วงเวลาของกลุ่มตัวอย่างนิยมซื้อหวยใต้ดินคือ ช่วงเช้าก่อนออกรางวัล

3) ผลกระทบด้านสุขภาพ เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ซื้อหวยใต้ดินและผู้ที่เกี่ยวข้องในครอบครัว เป็นผลกระทบที่ส่งผลให้ผู้ซื้อหวยใต้ดินเกิดความทุกข์มากกว่าความสุข โดยพบว่าผู้ซื้อหวยใต้ดินจะมีความสุขแค่วันเดียว คือวันที่หวยออกหรือวันที่ตนเองได้ซื้อหวยใต้ดิน ถ้าตนเองถูกหวยใต้ดิน ก็จะมีอารมณ์ที่มีความสุขมากยิ่งขึ้น แต่ในทางกลับกัน ถ้าการซื้อหวยใต้ดินในครั้งนั้นไม่ได้ตามที่ตนเองหวัง ก็จะมีอารมณ์ที่แปรปรวน มีอาการหงุดหงิด ซึมเศร้า คิดมาก และผลกระทบด้านสุขภาพในท้ายที่สุด จะก่อให้เกิดภาวะโภชนาการเกินกับบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะบุตรหลานที่เป็นผลมาจากความต้องการอาหารที่พิเศษเมื่อพ่อแม่ถูกรางวัล ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ทรงศรี ด้านพัฒนาภูมิ (2550) เรื่อง ทัศนคติและพฤติกรรมการเล่นหวยของประชาชนคนกรุงเทพมหานคร ที่ว่า การเล่นหวย ทำให้ศีลธรรมในสังคมเสื่อมลง ทำให้สุขภาพจิตและสุขภาพกายเสีย ทำให้รายได้ลดลง และทำให้เสียงานประจำมากขึ้น

4) ผลกระทบด้านวัฒนธรรม เป็นผลกระทบที่เกิดจากการที่บุคคลในครอบครัวที่ซื้อหวยใต้ดินหรือบุคคลในชุมชนได้มีการสร้างแบบแผนการประพฤติขึ้นมา ด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน เป็นที่เข้าใจและยอมรับร่วมกัน ได้แก่ การถ่ายทอดวิถีชีวิตที่ไม่ถูกต้อง โดยพ่อแม่ หรือ คนในสังคม มีการปล่อยปละละเลย และไม่แสดงให้เห็นว่าการซื้อหวยใต้ดินเป็นตัวนำความหายนะมาสู่ครอบครัวในอนาคตได้ รวมทั้งสังคมมีความนิ่งเฉย หรือ มีการบิดเบือนวัฒนธรรมที่ผิดๆเกี่ยวกับการซื้อหวยใต้ดิน ที่มองว่าการซื้อหวยใต้ดิน เป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรเสียหาย ไม่ผิดกฎหมาย เพราะใครๆเขาก็ปฏิบัติกัน ก็เลยปฏิบัติตามจนก่อให้เกิดเป็นนิสัยที่สามารถถ่ายทอดไปยังรุ่นอื่นๆได้ในอนาคต ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงกลม ดีพันธุ์ และ อุทิศ สังขรัตน์ (2556) เรื่อง หวยใต้ดินกับพื้นที่ในสังคมไทย ที่ว่า หวยใต้ดินถูกกีดกัน กดทับ เบียดขับให้ไร้โอกาส และช่องทางในการเข้าแสวงหาประโยชน์จากการเล่นหวยอย่างถูกต้องตามกฎหมายและได้รับการยอมรับจากสังคม อาศัยหลบซ่อนตัวตนอยู่เพียงพื้นที่ในมุมมืดของสังคมไทยด้วยภาพความจริงที่รัฐสร้างขึ้นในฐานะการเป็นการเล่นเถื่อน ผิดกฎหมาย และหลักศีลธรรมคำสอน และ ศศิประภา หัตถกรรม และ สาวิตรี รัศมี (2556) เรื่อง พฤติกรรมการเล่นหวยใต้ดินและปัจจัยที่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ส่งผลต่อทัศนคติการเล่นหวยใต้ดินของชาวบ้านในชุมชนม่วงชุม จังหวัดกาญจนบุรี ที่ว่า คนในชุมชนถือว่า การเล่นหวยใต้ดินเป็นเรื่องธรรมดา ไม่ผิดต่อกฎหมาย ระเบียบของสังคม ไม่ผิดต่อประเพณีและวัฒนธรรม

จากข้อมูลทั้งหมด สรุปได้ว่า พฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดิน เป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจ ที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความหวังในลาภลอย ส่วนแนวคิดทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมของคอบครัว ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์กับสังคมรอบข้าง เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่เป็นการตอบแทนในส่วนที่ตนเองหวัง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบจากการซื้อหวยใต้ดินนั้น จะเป็นผลกระทบที่ปรากฏขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อบุคคลที่ซื้อหวยใต้ดินและครอบครัว ที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนและแอบแฝง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. ผู้ทำการวิจัย ควรที่จะเป็นคนในชุมชน เพราะว่าคนในชุมชนเป็นผู้ที่ปฏิสัมพันธ์กับชุมชนตลอดเวลา จึงมีโอกาสดูแลข้อเท็จจริงที่เป็นผลมาจากการปฏิบัติดีกว่า ผู้ทำวิจัยที่เป็นบุคคลนอกพื้นที่
2. วิธีการวิจัย อาจจะใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ที่สามารถเข้าถึงปัญหาได้ดีกว่า ได้แก่ ใช้วิธีการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านตระหนักถึงความสำคัญและเห็นถึงผลกระทบของการซื้อหวยใต้ดิน อันเป็นข้อมูลที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของการซื้อหวยใต้ดินในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะต่อครอบครัว

1. จากผลการศึกษาพบว่า ครอบครัวมีได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดินของสมาชิกในครอบครัว ทำให้ไม่ได้ตระหนักถึงภัยที่อาจเกิดขึ้นทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม คุณธรรม จริยธรรมที่สามารถกลายเป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไขได้ ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาครอบครัวในทุกภาคส่วน ควรที่จะมีบทบาทในการสะท้อนข้อเท็จจริงของผลกระทบที่เกิดขึ้น และกระตุ้นให้ครอบครัวเห็นถึงความสำคัญของโทษภัยที่เกิดขึ้นจากการซื้อหวยใต้ดิน
2. จากผลการศึกษาพบว่า ครอบครัวส่วนใหญ่ใช้เงินไปกับค่าใช้จ่ายในการซื้อหวยครั้งละตั้งแต่ 100-300 บาท และบางครั้งสูงสุดถึง 1,000 บาท ถึงแม้ว่าเงินจำนวนดังกล่าวจะเป็นจำนวนเงินที่ไม่มากนัก แต่ในระยะยาว อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของครอบครัวได้ จึงควรแนะนำให้ครอบครัวนำเงินส่วนดังกล่าวมาเป็นเงินออม เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในอนาคต
3. ในระดับปัจเจกบุคคล หากมองว่าการซื้อหวยใต้ดินเป็นปัญหา ก็ควรที่จะมีการหักห้ามใจ หรือทำความเข้าใจกับความรู้สึกของตนเองต่อการซื้อหวยใต้ดินว่ามีความรู้สึกในระดับใด มีความรู้สึกอย่างไร ตลอดจนการค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของการซื้อหวยใต้ดินของตนเองว่าคืออะไร เพื่อให้การซื้อหวยใต้ดินในแต่ละครั้งของตนเองให้เป็นไปตามกำลังทรัพย์ที่ตนเองมีอยู่ในกระเป๋า ไม่ไปก่อหนี้แบบสิ้นเชิง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายทั้งต่อตนเองและต่อครอบครัว

ข้อเสนอแนะต่อชุมชน

1. จากการศึกษาพบว่า ชุมชนไม่มีข้อกำหนด หรือมีบทบาทอะไรที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหวยใต้ดินของครอบครัว ดังนั้นชุมชนควรมีกติกา หรือกฎระเบียบในการซื้อหวยใต้ดินของคนในชุมชน หรือมีการกำหนดหรือจำกัดพื้นที่ในการซื้อหวยใต้ดินของคนในชุมชน เพื่อป้องกันการขยายตัวของการเล่นหวยใต้ดินไปสู่ระดับเยาวชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนไม่ยากให้เกิดขึ้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

2. จากการศึกษาพบว่า การซื้อหวยใต้ดินของครอบครัว บางครั้งมาจากการถ่ายทอดวิถีชีวิตเกี่ยวกับหวยใต้ดินที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น ผู้นำชุมชน หรือบุคคลที่ชาวบ้านนับถือ ควรที่จะมีการปลูกฝังให้เยาวชนเห็นถึงโทษของการพนันหวยใต้ดิน เพื่อป้องกันไม่ให้เยาวชนมีพฤติกรรมการเล่นแบบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ

1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรพิจารณาแนวทางหรือนโยบาย เพื่อหามาตรการยุติการพนัน โดยเฉพาะหวยใต้ดินอย่างจริงจัง เพื่อมิให้เป็นการมอมเมาประชาชนให้หันไปสู่การพนันมากยิ่งขึ้น
2. ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย ควรตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดิน ให้ใช้กฎหมายในการควบคุม กวดล้าง คนที่ซื้อและคนขายหวยใต้ดินอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นการแก้ปัญหาอย่างแท้จริง
3. เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง ควรเข้าไปสอน แนะนำ หรือส่งเสริมให้ประชาชนทำบัญชีครัวเรือนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายรับและรายจ่ายทั้งหมดของครอบครัว แล้วชี้ให้เห็นว่ามีรายจ่ายใดที่ควรลดหรือควรตัดออก เพื่อป้องกันการเกิดภาวะหนี้สินในครัวเรือน

เอกสารอ้างอิง

จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2561) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบนิเวศ. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2561.

จาก <http://humaneco.stou.ac.th/UploadedFile/72305-1.pdf>

ชยุต พิริยะฤทธิ์. (2550). กระบวนการเล่นหวยใต้ดิน กรณีศึกษาจังหวัดหนึ่งในภาคใต้

(วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยุศาสตร์และการพัฒนา ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ภูเก็ต

จิตติมน สือเสาวลักษณ์. (2556). พฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดินของประชาชนในตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี (ปัญหา

พิเศษปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี

ดวงกมล พิพันธ์. (2556). หวยใต้ดินในสังคมไทย (วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และ

สังคม). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,สงขลา

ทรงศรี ด่านพัฒนาภูมิ. (2550).ทัศนคติและพฤติกรรมการเล่นหวยของประชาชนกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์,กรุงเทพมหานคร

ธีรเดช พุคคัศศิริกิจ และ ศิวฤทธิ์ พงศ์กรรังศิลป์.(2557).บทบาทของความเชื่อโชคลางต่อ พฤติกรรมการซื้อสลากกินแบ่ง

รัฐบาลและหวยใต้ดินของผู้บริโภคชาวไทย. Veridia E-Journal, (7)(2), 1348-1361.

นพวรรณ วรรณเทพสกุล.(2554). โครงการวิจัย เศรษฐกิจหวยใต้ดิน มุมมองการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจสังคมไทย

ผ่านธุรกิจการพนัน.สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

นันธิชา ขอแถมกลาง (2558).พฤติกรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อหวยใต้ดินของประชาชน ในจังหวัดนครราชสีมา.

สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2560.จาก journal.nmc.ac.th/th/admin/Journal/2558Vol3No1_73.pdf

พัชรคม พรหมบุตร. (2553). พฤติกรรมการเล่นหวยใต้ดินของนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี,อุบลราชธานี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

มาริกา กิจฉลอง.(2550).การเปิดรับสื่อกับพฤติกรรมการเล่นการพนันของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร(วิทยานิพนธ์
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน).มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,กรุงเทพมหานคร

ศศิประภา หัตถกรรม.(2556).พฤติกรรมการเล่นพนันได้ดินและปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติการเล่นพนัน ได้ดินของชาวบ้านใน
ชุมชนม่วงชุม จังหวัดกาญจนบุรี(สารนิพนธ์ สาขาการจัดการธุรกิจทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยศิลปากร,กรุงเทพมหานคร

ศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจ (2558).การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการพนันในประเทศไทย
ประจำปี 2558. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2560. จาก

http://www.gamblingstudy-th.org/document_research/137/3/4/national-survey-2558/

